

go inconuenienter dicitur quod Spiritus Sanctus descenderit super eum.

3. Præterea, in baptismo Christi ostendi debuit, sicut in quodam exemplari, id quod fit in nostro baptismo. Sed in nostro baptismo non fit aliqua missio visibilis Spiritus Sancti. Ergo nec in baptismo Christi debuit fieri visibilis missio Spiritus Sancti.

4. Præterea, Spiritus Sanctus a Christo in omnes alios derivatur, secundum illud Joann. 1: De plenitudine ejus nos omnes accepimus. Sed super Apostolos Spiritus Sanctus descendit, non in specie columbæ, sed in specie ignis. Ergo nec super Christum debuisset descendere in specie columbæ, sed in specie ignis.

Sed contra est quod dicitur Luc. 3: Descendit Spiritus Sanctus corporali specie, sicut columba, in ipsum.

Respondeo dicendum, quod hoc, quod circa Christum factum est in ejus baptismo (sicut Chrys. dicit super Mat. 1), pertinet ad mysterium omnium qui postmodum fuerant baptizandi. Omnes autem, qui baptismo Christi baptizantur, Spiritum Sanctum recipiunt, nisi fide accedant, secundum illud Matth. 3: Ipse vos baptizabit in Spiritu Sancto. Et ideo conueniens fuit ut super Christum baptizatum Spiritus Sanctus descenderet.

Ad primum ergo dicendum, quod sicut August. dicit, 15 de Trinit. 2, absurdissimum est dicere, quod Christus cum jam triginta esset annorum, acceperit Spiritum Sanctum. Sed venit ad baptismum, sicut sine peccato, ita non sine Spiritu Sancto. Si enim de Joanne scriptum est, quod Spiritu Sancto replebitur ab utero matris suæ, quid de homine Christo dicendum est, cujus ipsa conceptio non carnalis, sed spiritualis fuit? Tunc ergo, id est, in baptismo, corpus suum, id est, Ecclesiam præfigurare dignatus est, in qua baptizati præcipue accipiunt Spiritum Sanctum.

Ad secundum dicendum, quod sicut Augustinus dicit, in 2 de Trinit. 3, Spiritus Sanctus descendisse dicitur super Christum corporali specie, sicut columba, non quia ipsa substantia Spiritus Sancti videretur, quæ est invisibilis, neque ita quod illa visibilis creatura in unitatem personæ diuinæ assumeretur; neque enim dicitur quod Spiritus Sanctus sit columba, sicut dicitur quod Filius Dei est homo

¹ Hom. 4 in Mat., in oper. Imp., a med. illius.

² C. 26, a med., t. 3.

³ C. 6, t. 3.

ratione unionis. Neque etiam hoc modo Spiritus Sanctus visus est in specie columbæ, sicut Joannes vidit agnum occisum in Apocalypsi, ut habetur in Apocal. 2. Illa enim visio facta fuit in spiritu per spirituales imagines corporum; de illa vero columba nullus unquam dubitavit quin oculis visa sit. Nec etiam hoc modo in specie columbæ Spiritus Sanctus apparuit, sicut dicitur 1 ad Cor. 10: Petra autem erat Christus. Illa enim petra jam erat in creatura, et per actionis modum nuncupata est nomine Christi, quem significabat; illa autem columba ad hoc tantum significandum repente extitit, et postea cessavit, sicut flamma quæ in rubo apparuit Moysi. Dicitur ergo Spiritus Sanctus descendisse super Christum, non ratione unionis ad columbam, sed vel ratione ipsius columbæ significantis Spiritum Sanctum, quæ descendendo super Christum venit. Vel etiam ratione spiritualis gratiæ, quæ a Deo per modum cujusdam descensus in creaturam derivatur, secundum illud Jacob. 1: Omne datum optimum, et omne donum perfectum desursum est, descendens a Patre luminum.

Ad tertium dicendum quod, sicut Chrysostom. dicit super Matth. 1, in principiis spiritualium rerum semper sensibiles apparent visiones, propter eos qui nullam intelligentiam incorporalis naturæ suscipere possunt; ut si postea non fiant, ex his, quæ semel facta sunt, recipiant fidem. Et ideo circa Christum baptizatum corporali specie Spiritus Sanctus visibiliter descendit, ut super omnes baptizatos invisibiliter postea credatur descendere.

Ad quartum dicendum, quod Spiritus Sanctus in specie columbæ apparuit super Christum baptizatum propter tria. Primo quidem propter dispositionem quæ requiritur in baptizato, ut scilicet non fictus accedat; quia dicitur Sapient. 1: Spiritus Sanctus disciplinæ effugiet fictum. Columba autem est animal simplex, astutia et dolo carens; unde dicitur Mat. 10: Estote simplices sicut columbæ. Secundo, ad designandum septem dona Spiritus Sancti, quæ columba suis proprietatibus significat. Columba enim secus fluentia habitat, ut inde viso accipit, mergat se ut evadat; quod pertinet ad donum sapientiæ, per quam Sancti secus Scripturæ diuinæ fluentia resident, ut incursum diaboli evadant. Item columba meliora grana eligit; quod pertinet ad donum scientiæ, qua Sancti sententias sanas, quibus pascantur,

¹ Hom. 12 in Mat., ante med., tom. 2.

eligunt. Item columba alienos pullos nutrit, quod pertinet ad donum consilii, quo Sancti eos homines, qui fuerunt pulli, id est, imitatores diaboli, doctrina nutriunt, et exemplo. Item columba non lacerat rostro, quod pertinet ad donum intellectus, quo Sancti bonas sententias lacerando non pervertunt, hæreticorum more. Item columba felle caret, quod pertinet ad donum pietatis, per quam Sancti ira irrationabili carent. Item columba in cavernis petræ nidificat, quod pertinet ad donum fortitudinis, qua Sancti in plagis mortis Christi, qui est petra firma, nidum ponunt, id est, suum refugium et spem. Item columba gemitum pro cantu habet, quod pertinet ad donum timoris, quo Sancti delectantur in gemitu pro peccatis. Tertio apparuit Spiritus Sanctus in specie columbæ; propter effectum proprium baptismi, qui est remissio peccatorum, et reconciliatio ad Deum; columba enim est animal mansuetum. Et ideo, sicut Chrysost. dicit super Matth. 1, in diluio apparuit hoc animal, ramum ferens oliuæ, et communem orbis terrarum tranquillitatem annuntians, et nunc etiam columba apparet in baptismo, liberatorem nobis demonstrans. Quarto, apparuit Spiritus Sanctus in specie columbæ super Dominum baptizatum, ad designandum communem effectum baptismi, qui est conjunctio ecclesiasticæ unitatis, unde dicitur Eph. 5, quod Christus tradidit semetipsum, ut exhiberet sibi gloriosam Ecclesiam non habentem maculam, aut rugam, aut aliquid hujusmodi, lavans eam lavacro aquæ in verbo vitæ. Et ideo conuenienter Spiritus Sanctus in baptismo demonstratus est in specie columbæ, quæ est animal amicabile, et gregale; unde et Cant. 5 dicitur de Ecclesia: Una est columba mea. Super Apostolos autem in specie ignis Spiritus Sanctus descendit propter duo. Primo quidem ad ostendendum fervorem quocorda eorum erant commouenda, ad hoc quod Christum ubique inter pressuras predicarent; et ideo etiam in igneis linguis apparuit. Unde August. dicit, super Joann. 2: Duobus modis ostendit visibiliter Dominus Spiritum Sanctum, scilicet per columbam super Dominum baptizatum, et per ignem super discipulos congregatos: ibi simplicitas, hic feror ostenditur. Ergo ne Spiritu sanctificati dolum habeant, in columba demonstratus est; et ne sim-

¹ Homil. 12 in Matth., parum ante med., tom. 2.

² Tract. 6 in Joann., aliquantulum a prin., tom. 9.

plicitas frigida remaneat, in igne demonstratus est. Nec te moveat quod linguæ diuisæ sunt, unitatem in columba cognosce. Secundo, quia sicut Chrysost. dicit, cum oportebat delictis ignoscere (quod fit in baptismo), mansuetudo necessaria erat, quæ demonstratur in columba; sed ubi adepti sumus gratiam, restat iudicii tempus, quod significatur per ignem.

ARTICULUS VII.

Utrum illa columba, in qua apparuit Spiritus Sanctus, fuerit verum animal.

1. Ad septimum sic proceditur. Videtur quod illa columba, in qua Spiritus Sanctus apparuit, non fuerit verum animal. Illud enim videtur specie tenus apparere, quod secundum similitudinem apparet. Sed Luc. 3 dicitur quod descendit Spiritus Sanctus corporali specie, sicut columba, in ipsum. Non ergo fuit vera columba, sed quedam similitudo columbæ.

2. Præterea, sicut natura nihil facit frustra, ita nec Deus, ut dicitur in 1 de Cælo 2. Sed cum columba illa non advenit, nisi ut aliquid significaret, atque præteriret (ut Aug. dicit, 2 de Trin. 3), frustra fuisset vera columba, quia hoc ipsum fieri poterat per columbæ similitudinem. Non ergo illa columba fuit verum animal.

3. Præterea, proprietates cujuslibet rei ducunt in cognitionem naturæ illius rei. Si ergo fuisset illa columba verum animal, proprietates columbæ significassent naturam veri animalis, non autem effectus Spiritus Sancti. Non ergo videtur quod illa columba fuerit verum animal.

Sed contra est quod Augustinus dicit in lib. de Agone Christiano 4: Neque hoc ita dicimus ut Dominum Jesum Christum dicamus solum verum corpus habuisse, Spiritum autem Sanctum fallaciter apparuisse oculis hominum, sed ambo illa corpora vera esse credimus.

Respondeo dicendum, quod (sicut supra dictum est 5) non decebat ut Filius Dei, qui est veritas Patris, aliqua fictione uteretur; et ideo non phantasticum, sed verum corpus accepit. Et quia Spiritus Sanctus dicitur spiritus veritatis, ut patet Joann. 16, ideo etiam ipse ve-

¹ Joan. 1, l. 20, et op. 60, c. 9.

² Text. 32.

³ In c. 6, in fin., tom. 3.

⁴ C. 22, a med., tom. 3.

⁵ Q. 5, art. 1.

ram columbam formavit, in qua appareret, licet non assumeret ipsam in unitatem personæ. Unde post prædicta verba Augustinus subdit¹: Sicut non oportebat ut homines falleret Filius Dei, sic etiam non oportebat ut falleret Spiritus Sanctus; sed omnipotenti Deo, qui universam creaturam ex nihilo fabricavit, non erat difficile verum corpus columbæ sine aliarum columbarum ministerio figurare, sicut non fuit ei difficile verum corpus in utero Mariæ sine virili semine fabricare, cum creatura corporea, et in visceribus femine ad formandum hominem, et in ipso mundo ad formandam columbam, imperio Domini voluntatque serviret.

Ad primum ergo dicendum, quod Spiritus Sanctus dicitur descendisse in specie vel similitudine columbæ, non ad excludendam veritatem columbæ, sed ad ostendendum quod ipse non apparuit in specie suæ substantiæ.

Ad secundum dicendum, quod non fuit superfluum formare veram columbam, ut in ea Spiritus Sanctus appareret; quia per ipsam veritatem columbæ significatur veritas Spiritus Sancti, et effectuum ejus.

Ad tertium dicendum, quod proprietates columbæ eodem modo ducunt ad significandum naturam columbæ, et ad significandos effectus Spiritus Sancti. Per hoc enim quod columba habet tales proprietates, ostenditur quod columba significet Spiritum Sanctum.

COMMENTARIUS.

1. In Christum baptizatum cur Spiritus Sanctus descendit. — Missio visibilis Spiritus Sancti qualiter ad Christum sit facta. — In his articulis tria tractat D. Thomas. Primum, cur baptizato Christo Spiritus Sanctus visus est in eum descendere, scilicet, ad significandum Spiritum Sanctum dandum esse per Christi baptismum, juxta illud: *Ipse vos baptizabit in Spiritu Sancto*, Joan. 1; et illud: *Nisi quis renatus fuerit ex aqua et Spiritu Sancto*, e. 3. Quod amplius explicans D. Thomas in solut. ad 1, dicit cum Aug., lib. 15 de Trinit., e. 26, non descendisse Spiritum Sanctum in Christum baptizatum, quod eum tunc primo repleverit. Ab instanti enim conceptionis suæ ita fuit omni gratia refertus, ut crescere non potuerit. Descendit ergo ad significandum donum quod dandum erat baptizandis in Christo, et præterea ad indicandum donum illud plenissime ac perfectissime in Christo habi-

¹ Eod. l. de Ag. Christian., cap. 22, post med., tom. 3.

tare, de cujus plenitudine omnes alii erant accepturi. Quod significatum est Joanni Baptistæ, quando illi dictum est, Joann. 1: *Super quem videris Spiritum Sanctum descendentem, et manentem, ipse est qui baptizat in Spiritu Sancto*, ut latissime exponit Aug., tract. 5 in Joana. Ex quo intelligitur aliter descendisse visibiliter Spiritum Sanctum in Christum et in Apostolos, aliosve Sanctos; ad Christum enim facta est missio visibilis solum quoad externam speciem et significationem, non vero quoad internum effectum et invisibilem missionem. Unde Spiritum Sanctum visibiliter mitti ad Christum, nihil aliud fuit quam Spiritus Sancti donum, quod a principio conceptionis in Christo erat ac permanebat, novo signo visibili manifestari. At vero in aliis simul cum novo visibili signo facta est interior Spiritus Sancti missio per nova dona gratiæ aut specialem eorum perfectionem. Et ad hunc modum exponendi sunt Patres, cum interdum videntur docere Christum in baptismo Spiritu Sancto fuisse unctum, impletumque illud Psalm. 44: *Unxit te Deus, Deus tuus, oleo lætitiæ*, ut Athanas., orat. 2 contra Arianos; et Cyrill. Hierosol., cat. 17 Illuminat., et 3 Mystagoga; et Optatus Milevitan., lib. 4 contra Parmen.; Hieron., Isa. 61; et Hilar., lib. 11 de Trinit.; intelligendi (inquam) sunt, quoad externam manifestationem illius unctionis. Nam alioqui certum est Christum in conceptione sua fuisse perfectissime Spiritu Sancto unctum perpetua atque inamissibili unctione, ut docuit Damasc., lib. 4 de Fid., c. 6; Ambr., lib. de Noe et arca, c. 3, et l. 2 in Lucam, in fine; ex quo id mutuatus est Beda, lib. 4 in Lucam, c. 10; et Greg., lib. 9 Registri, epist. 61. De qua re latissime egimus, multaque alia congressimus ex Patribus in priori tomo, disp. 48, sect. 1, 2 et 3.

2. *Supra Christum baptizatum in specie columbæ cur Spiritus Sanctus apparuit.* — Secundum declarat D. Thomas in sol. ad 4, cur apparuerit Spiritus Sanctus in specie columbæ. Cujus rei varias adhibet rationes, quæ ab ipso enucleate satis exponuntur. Summa omnium est, ut in columbæ proprietatibus tum effectus baptismi, tum dispositio suscipientis significentur. Quas breviter attingit Tertul., lib. de Bapt., c. 8, dicens: *Tunc ille sanctissimus Spiritus super emundata et benedicta corpora libens a Patre descendit super baptismi aquas, tanquam pristinam sedem recognoscens conquiscit columbæ figura delapsus in Domi-*

num, ut natura Spiritus Sancti declararetur per animal simplicitatis et innocentiae, quod etiam corporaliter ipso selle careat columba; lege Isidorum, lib. 12 Origin., c. 7. Unde quod D. Thomas hic dixit, per simplicitatem columbæ significari dispositionem quam accedentes ad baptismum habituri sunt, ut exposuerunt etiam Ambr. et Beda, in Lucam, Tertull. refert ad effectum baptismi, seu donum Spiritus Sancti quod per illum datur. Subjungit deinde Tertull. rationem aliam, quæ hic apud D. Thomam est tertia, quam paucioribus verbis ille complexus est, lib. contra Valentinum, c. 2, dicens: *Columba a principio divinæ pacis est præco.* Quem imitatur Hieron., dial. Adversus Lucif.: *Emittitur (inquit) de arca corpus, et non redit, et postea pacem terræ columba nuntiat.* Ita et in baptismo Ecclesiæ teterrimo alite expulso, id est, diabolo, pacem terræ nostræ columba Spiritus Sanctus nuntiat. Similia habet ep. 83, ad Ocean.; et Chrysost., hom. 12 in Matth.; et egregie Cyril. Hierosol., dicta cat. 17, ubi latius figuram hanc et utramque rationem persequitur; et Beda, Matt. 3, ubi aliam significat rationem his verbis: *Ideo Spiritus Sanctus super Salvatorem in specie columbæ apparuit, quia non veniebat ut per zelum peccata puniret, sed ut per mansuetudinem toleraret.* Et inde colligit rationem, ob quam Spiritus Sanctus in baptismo descendit in specie columbæ, in die vero Pentecostes in specie ignis, dicens: *In igne vero super simplices homines apparuit, ut eos ad puniendam in se peccata spiritalis fervor accenderet, quæ Deus per mansuetudinem vindicari parceret.* Quibus verbis comprehendit utramque rationem D. Thomæ hic, in eadem solut. ad 4. Tertio, declarat D. Thomas, art. 6, ad 2, et toto art. 7, qualis illa columba fuerit, et quomodo apparuerit. Quæ res diligentem examinationem requirit, in disputatione sequenti tractandam.

ARTICULUS VIII.

Utrum convenienter, Christo baptizato, fuerit vox Patris audita Filium protestantis¹.

1. *Ad octavum sic proceditur. Videtur quod inconvenienter, Christo baptizato, fuerit vox Patris audita, Filium protestantis; Filius enim, et Spiritus Sanctus, secundum hoc quod*

¹ Infr., q. 45, a. 4; et q. 66, a. 6, corp.; et op. 60, c. 9.

sensibiliter apparuerunt, dicuntur visibiliter esse missi. Sed Patri non convenit mitti, ut patet per Aug., in 2 de Trin.¹ Ergo etiam nec apparere.

2. *Præterea, vox est significativa verbi in corde concepti. Sed Pater non est Verbum; ergo inconvenienter manifestatur in voce.*

3. *Præterea, Homo Christus non incepit esse Filius Dei in baptismo, sicut quidam hæretici putaverunt, sed a principio suæ conceptionis fuit Filius Dei; magis ergo in natiuitate debuit vox Patris protestari Christi divinitatem, quam in ejus baptismo.*

Sed contra est quod Matth. 3 dicitur: Ecce vox de cælis dicens: Hic est Filius meus dilectus, in quo mihi complacui.

*Respondeo dicendum, quod (sicut supra dictum est²) in baptismo Christi, qui fuit exemplar nostri baptismi, demonstrari debuit quod in nostro baptismo perficitur. Baptismus autem quo baptizantur fideles, consecratur in invocatione et virtute Trinitatis, secundum illud Matt. ult.: *Euntes docete omnes Gentes, baptizantes eos in nomine Patris, et Filii, et Spiritus Sancti: Et ideo in baptismo Christi (ut Hier. dicit³) mysterium Trinitatis demonstratur. Dominus enim in natura humana baptizatur; Spiritus Sanctus descendit in specie columbæ; Patris vox testimonium Filio perhibentis auditur. Et ideo conveniens fuit ut in illo baptismo Pater declararetur in voce.**

Ad primum ergo dicendum, quod missio visibilis addit aliquid super apparitionem, scilicet auctoritatem mittentis. Et ideo Filius et Spiritus Sanctus, qui sunt ab alio, dicuntur mitti visibiliter, et non solum apparere; Pater autem, qui non est ab alio, apparere quidem potest, visibiliter autem mitti non potest.

Ad secundum dicendum, quod Pater non demonstratur in voce, nisi sicut auctor vocis, vel loquens per vocem. Et quia proprium est Patri producere Verbum, quod est dicere, vel loqui, ideo convenientissime Pater per vocem manifestatus est, quæ significat Verbum. Unde et ipsa vox a Patre emissa filiationem Verbi protestatur. Et sicut species columbæ, in qua demonstratus est Spiritus Sanctus, non est ipsa natura Spiritus Sancti, nec species hominis, in qua demonstratus est ipse Filius, est ipsa natura Filii Dei, ita etiam ipsa vox non pertinet ad naturam Verbi, vel Patris lo-

¹ C. 12, in fin., t. 3.

² Art. 6 hujus quæst.

³ In Comm. 3 c. Matt., circa fin., tom. 9.

quentis. Unde Joann. 5 Dominus dicit: Neque vocem ejus, id est, Patris, unquam audistis, neque speciem ejus vidistis. Per quod (sicut Chrys. dicit super Joann. 1) paulatim eos in philosophicum dogma inducens, ostendit quoniam neque vox circa Deum est, neque species, sed superior est et figuris et loquelis talibus. Et sicut columbam, et etiam humanam naturam a Christo assumptam tota Trinitas operata est, ita etiam et formationem vocis. Sed tamen in voce declaratur solus Pater ut loquens, sicut naturam humanam solus Filius assumpsit, et sicut in columba solus Spiritus Sanctus demonstratus est, ut patet per Aug. in lib. de Fide ad Petrum².

Ad tertium dicendum, quod divinitas Christi non debuit omnibus in ejus nativitate manifestari, sed magis occultari in defectibus infantilis aetatis. Sed quando jam pervenit ad perfectam aetatem, in qua oportebat eum docere, et miracula facere, et homines ad se convertere, tunc testimonio Patris erat ejus divinitas manifestanda, ut ejus doctrina credibilior fieret; unde et ipse dicit Joann. 5: Qui misit me Pater, ipse testimonium perhibet de me. Et hoc praecipue in baptismo, per quem homines renascuntur in filios Dei adoptivos. Filii autem Dei adoptivi instituuntur ad similitudinem Filii naturalis, secundum illud Rom. 9: Quos praescivit, hos et praedestinavit conformes fieri imaginis Filii sui. Unde Hilarius dicit super Matt. 3, quod super Jesum baptizatum descendit Spiritus Sanctus et vox Patris audita est, dicentis: Hic est Filius meus dilectus; ut ex his, quae consummabantur in Christo, cognosceremus per aquae lavacrum, et de caelestibus portis Sanctum in nos Spiritum involare, et paternae vocis adoptione, Dei filios fieri.

COMMENTARIUS.

Vox Patris in baptismo Christi audita cur. — Ratio quam D. Thomas reddit, vocem Patris auditam idecirco esse, ut expressa representatio Trinitatis illiusque professio in baptismo Christi futura indicaretur, communis est Sanctorum omnium, ut videre licet in Aug., ser. 63 de Verbis Domini; Hier., Beda, Ansel., et Chrys., et aliis Graecis et Latinis, Matt. 3, et Luc. item 3. Ubi recte Ambros.:

¹ Hom. 39 in Joann., a med., tom. 3.

² Cap. 9, circa princ., tom. 3.

³ Can. 2 in Matt., circa finem.

Vidimus (inquit) Spiritum, sed in specie corporali, videamus et Patrem, sed quia videre non possumus, audiamus. Alia vero ratio addi potest ex Cypr., l. 1 ad Quirinum, c. 10, auditam esse vocem Patris dicentis: Ipsum audite, eo quod tunc lex gratiae inchoari videretur. Tertia addi potest ex Hilario, can. 2 in Matth., illius paternae vocis testimonio indicatum esse, nos per adoptionem filios Dei fieri, cum per baptismum regeneramur. Reliqua, quae in solutionibus argumentorum traduntur, licet observatione digna sint, expositione non indigent.

DISPUTATIO XXVII;

In tres sectiones distributa.

DE IIS QUAE IN BAPTISMO CHRISTI ACCIDERUNT.

Tria narrantur ab Evangelistis, caelorum apertio, columbae descensus, et vox Patris. De quibus sigillatim dicemus, ac tandem ordinem eorum, quidque ad baptismum Christi contulerint, vel an naturam ejus mutaverint, explanabimus.

SECTIO I.

Utrum baptizato Christo vere fuerit caelum apertum, ita ut externis sensibus percipi potuerit.

1. Baptizato Christo non est in caelis facta divisio. — Primo, Doctores omnes sine controversia ac fere sine disputatione docent caelum, quod elementis imminet, non fuisse reipsa divisum, non quia id fuerit Deo impossibile; sed quia tam inusitatum miraculum nec fuit tunc necessarium, nec verba Scripturae cogunt ut id fingamus. Primum declaratur, quia imprimis caelum incorruptibile dividi miraculum est. Deinde illo diviso, vel oportuisset spatium interjectum vacuum relinqui, vel elementa ad illud replendum ascendere. Ad haec, si illa divisio fieret in caelo, et non in aere, non posset certe oculis percipi sine novo miraculo; si vero facta est simul in aere, hoc sufficit ad representationem mysterii, nec oportuit divisionem ad caelos usque pervadere, quo vix possunt humani sensus attingere. Denique etiam Ezechiel., cap. 1, dicuntur caeli fuisse aperti; et Genes. 7, et Act. 7, et saepe alias, reperitur idem modus loquendi Scripturae, et non propterea fit ut passim caeli divisi fuerint. Quomodo autem caeli dicantur aperti Christo baptizato, non eodem modo ab omnibus explicatur.

2. Quidam enim dicunt, in externis corporibus nullam divisionem vel mutationem, quae oculis cerni posset, factam esse, sed solum interiorius in mente, seu in imaginatione, caelum, ac si apertum esset, apparuisse. Ita videtur sensisse Hieron., Matt. 3, et Ezech. 1. Quae sententia dupliciter explicari potest: primo, ut solum per metaphoram dicatur caelum apertum, non quia vel visui, vel imaginationi sic apparuerit, sed solum quia visus est sensibilis effectus columbae, quasi descendente e caelo, sicut Gen. 7 dicuntur apertae cataractae caeli, propter abundantem aquarum fluxum, non vero propter aliquam caeli vel aeris divisionem. Quae metaphora est frequens in Scriptura: *Aperiat terra, et germinet Salvatorem*. Vel quia apparuerunt, et quodammodo visa sunt caelestia mysteria, sicut Act. 7 dixit Stephanus: *Ecce video caelos apertos*, non quia visu aut imaginatione caelum tanquam divisum aspiceret, sed quia videbat Christum in caelo existentem. Similiter quoque dicitur Ezech. 2: *Aperti sunt caeli, et vidi visiones Dei*; ubi Hier., hunc dicendi modum indicans, ait, *apertos caelos non divisione firmamenti, sed fide credentis intelligi, eo quod caelestia sint illi reserata mysteria*. Unde et in baptismo Salvatoris, quando Spiritus Sanctus in specie columbae descendit super eum, apertos caelos legitur. Eundem sensum indicat Matt. 3, cum inquit: *Aperiuntur caeli, non reseratione elementorum, sed spiritualibus oculis, quibus et Ezech., etc. Idem Beda, Marc. 1; et Chrys., in Imperfecto, hom. 4.*

3. Secundo modo explicari potest haec sententia, quod ipsum caelum divisum apparuerit quasi sensibili divisione, ita tamen ut haec apparitio non oculis, sed solum imaginariae visioni sit facta. In hunc modum explicant aliqui sententiam Hieron., Bedae, et Chrys., jam expositam; et D. Thomas hic ita interpretatur Ezechielem vidisse caelos apertos; et licet utrumque modum probabilem existimet, in hunc tamen maxime videtur propensus. Nam eum secundo loco ponit, et ex duobus modis explicandi, priorem, qui est omnino per metaphoram, intellectualemque visionem significat, ultimo loco constituit, et ita videtur eum praefere aliis (ut etiam Cajet. notavit), rationemque indicavit, quia visio intellectualis perfectior est. Solet autem haec sententia fundari praecipue in verbo Matth. 3: *Et ecce aperti sunt ei caeli*. Nam illo pronomine *ei*, indicatur soli Christo ostensam esse illam caelorum apertionem. Unde Marcus: *Et*

statim ascendens de aqua, vidit caelos apertos. Solus ergo ipse vidit; ergo non est facta mutatio neque ostensio aliqua in objectis sensibilibus, quae aliorum etiam oculis patebant; ergo fuit solum imaginaria in Christo, vel certe intellectualis.

4. *Caelos in Jordane sensibiliter apertos alii praeter Christum vident quomodo*. — Sed retorquendo hoc idem fundamentum, rejicienda videtur haec sententia, quia illa apertio caelorum non soli Christo, sed caeteris etiam, qui praesentes aderant, ostensa est; ergo signum est factam esse per aliquam externam mutationem et visionem sensibilem. Patet consequentia, quia, licet potuerit fieri in singulorum imaginationibus, tamen alius modus erat facilius, et hominum multitudini accommodatior. Antecedens vero constat ex omnibus conjecturis quas supra adduximus, ob quas fuit expediens caelos aperiri in Christi baptismo. Nam omnes fundantur in significatione mysterii, quae illo sensibili signo facta est; illa autem significatio sensibilis, non erat Christo necessaria, sed nobis; ergo oportuit ut talis esset, quae ab aliis perciperetur. Unde Sancti omnes, qui eas rationes afferunt, non obscure hoc supponunt. Et hinc etiam fit, illam apertionem non debere omnino metaphorice exponi, quia sic exposita non significat aliquod sensibile signum distinctum a descensu columbae, sed solam intelligentiam mysterii caelestis et spiritualis ibi reconditi; ergo cum illa apertio censeatur facta propter specialem significationem, non solam metaphoram continet, sed veram mutationem in re factam et sensibus objectam significat. Et augeri potest vis hujus rationis, quia Evangelistae illa distincte enumerant, caelum apertum, columbam descendantem, et vocem de caelo factam; ac duo posteriora intelliguntur aliquo modo proprie facta, et sensibus objecta, inter sese distincta; ergo eodem modo interpretandum est primum, quod sit signum aliquod sensibile distinctum ab aliis duobus. Confirmatur praeterea ex Marco, qui sub eodem verbo inquit: *Vidit caelos apertos, et Spiritum tanquam columbam*; sicut ergo intelligit sensibili et externa visione vidisse columbam, ita et vidisse caelos apertos intelligendum est. Unde sicut dicens Marcus Christum vidisse columbam, non excludit quin alii viderint, ita etiam dum dicit vidisse caelos apertos, non propterea solum ipsum vidisse putandum est. Neque etiam ex verbo Matthaei hoc colligi potest. Tum quia verbum illud, *aperti sunt ei*,